

**ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΠΑΡΑΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ**

ΑΝΔΡΙΑΝΑΚΟΥ ΚΑΛΛΙΟΠΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ
ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Νομοθετικό πλαίσιο Ε.ΒΙ.Ε στην Ελλάδα 2021- ...

Υπουργική Απόφαση 13423/ΓΔ4/2021 - ΦΕΚ 491/Β/9-2-2021

- Από το σχολικό έτος 2020-2021 και εφεξής, κάθε σχολική μονάδα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης οφείλει να έχει εγκεκριμένο Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας στον οποίο αναφέρονται θέματα σχετικά με τη λειτουργία της.
- Οι κεντρικοί άξονες του Εσωτερικού Κανονισμού είναι:
 - α) Προσέλευση – παραμονή,
 - β) Συμπεριφορά μαθητών/τριών,
 - γ) **Πρόληψη περιστατικών Βίας και Σχολικού εκφοβισμού,**
 - δ) Σχολικές εκδηλώσεις – Δραστηριότητες και
 - ε) Συνεργασία Σχολείου - Οικογένειας - Συλλόγου Γονέων/Κηδεμόνων.
- Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας επικαιροποιείται κάθε σχολικό έτος και είναι το θεμέλιο πάνω στο οποίο μπορεί το Σχολείο να οικοδομήσει για να πετύχει τους στόχους και το όραμά του

«Ζούμε Αρμονικά Μαζί Σπάμε τη Σιωπή»

Νόμος 5029/2023 - ΦΕΚ Α 55/10.03.2023

Άρθρο 4

Ορισμοί ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού

Κάθε μορφή σωματικής, λεκτικής, ψυχολογικής, συναισθηματικής, κοινωνικής, ρατσιστικής, σεξουαλικής, ηλεκτρονικής, διαδικτυακής ή άλλης βίας και παραβατικής συμπεριφοράς, που πλήττει τη σχολική κοινότητα και διαταράσσει την εκπαιδευτική διαδικασία συνιστά ενδοσχολική βία και εκφοβισμό.

Άρθρο 5

Δράσεις και προγράμματα

Αναφέρονται ενδεικτικά δράσεις και προγράμματα που οργανώνονται, σχεδιάζονται και υλοποιούνται για την πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού (ΥΠΑΙΘΑ), σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.), το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (Ι.Τ.Υ.Ε.) «Διόφαντος», πανεπιστημιακούς και κρατικούς φορείς, εθελοντικές οργανώσεις, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ερευνητικά κέντρα, καθώς και οποιονδήποτε άλλον τρίτο φορέα κρίνεται αναγκαίο.

Άρθρο 6

Ψηφιακή πλατφόρμα stop-bullying.gov.gr

- Πρόσβαση έχουν οι μαθητές/-τριες και οι γονείς, καθώς και όσοι έχουν την επιμέλεια μαθητών/-τριών.
- Η πρόσβαση διασφαλίζεται με τη χρήση ατομικών κωδικών εισόδου στην ψηφιακή πλατφόρμα και διευκολύνεται με τη δημιουργία ψηφιακού ιστότοπου που υποδέχεται επώνυμες αναφορές.
- Η υποβολή αναφορών δεν εξαρτάται από άλλους όρους και προϋποθέσεις, είναι δε προαιρετική και παράλληλη με τη δυνατότητα υποβολής αναφορών, προφορικών ή γραπτών, απευθείας στον Διευθυντή ή τον Προϊστάμενο κάθε σχολικής μονάδας και Εργαστηριακού Κέντρου (Ε.Κ.).

Άρθρο 7

Αποδέκτες υπεύθυνοι υποδοχείς σε επίπεδο σχολικής μονάδας

A. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Διευθυντής ή Προϊστάμενος και ένας ορισμένος εκπαιδευτικός

B. Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Διευθυντής και ένας Σύμβουλος Σχολικής Ζωής

Άρθρο 8

Αρμόδια όργανα εξέτασης αναφορών και περιστατικών ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού

Αποδέκτες των αναφορών για περιστατικά εκφοβισμού και ενδοσχολικής βίας σε επίπεδο Διεύθυνσης Εκπαίδευσης είναι

οι **τετραμελείς ομάδες δράσης** του άρθρου 10, οι οποίες αναπτύσσουν, με τη συμμετοχή ειδικών επιστημόνων και ειδικότερα ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, δράσεις υποστηρικτικές και επιμορφωτικές, ενώ ασκούν εποπτεία σχετικά με τον χειρισμό των υποθέσεων σε επίπεδο σχολικής μονάδας.

Συντάσσουν σε ετήσια βάση εκθέσεις που υποβάλλουν στον Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης και τον Προϊστάμενο του Κέντρου Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης

Άρθρο 9

Αρμοδιότητες για την αντιμετώπιση περιστατικών ενδοσχολικής βίας και Εκφοβισμού

Οι υπεύθυνοι στη σχολική μονάδα:

α) λειτουργούν ως σημείο αναφοράς, ενημέρωσης και υποστήριξης των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας,

β) υλοποιούν εκπαιδευτικές δράσεις και προγράμματα, καθώς και συναντήσεις και εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης, και

γ) επιλαμβάνονται περιστατικών ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού, σε άμεση και διαρκή επικοινωνία με την τετραμελή ομάδα.

Συνεπικουρούνται από όλο το έμπυχο δυναμικό που δύναται να διατεθεί προς υποστήριξη της σχολικής μονάδας, όπως μέλη της Επιτροπής Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.), ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς.

Οι υπεύθυνοι επιμορφώνονται σε περιοδική βάση από δράσεις και προγράμματα του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) και του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ).

Άρθρο 10

Σύσταση και συγκρότηση των ομάδων δράσης

Σε κάθε Διεύθυνση Εκπαίδευσης συνιστάται τετραμελής **«Ομάδα Δράσης για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Ενδοσχολικής Βίας και του Εκφοβισμού»** η οποία αποτελείται από:

α) τον **Διευθυντή Εκπαίδευσης**, ο οποίος αναπληρώνεται από τον

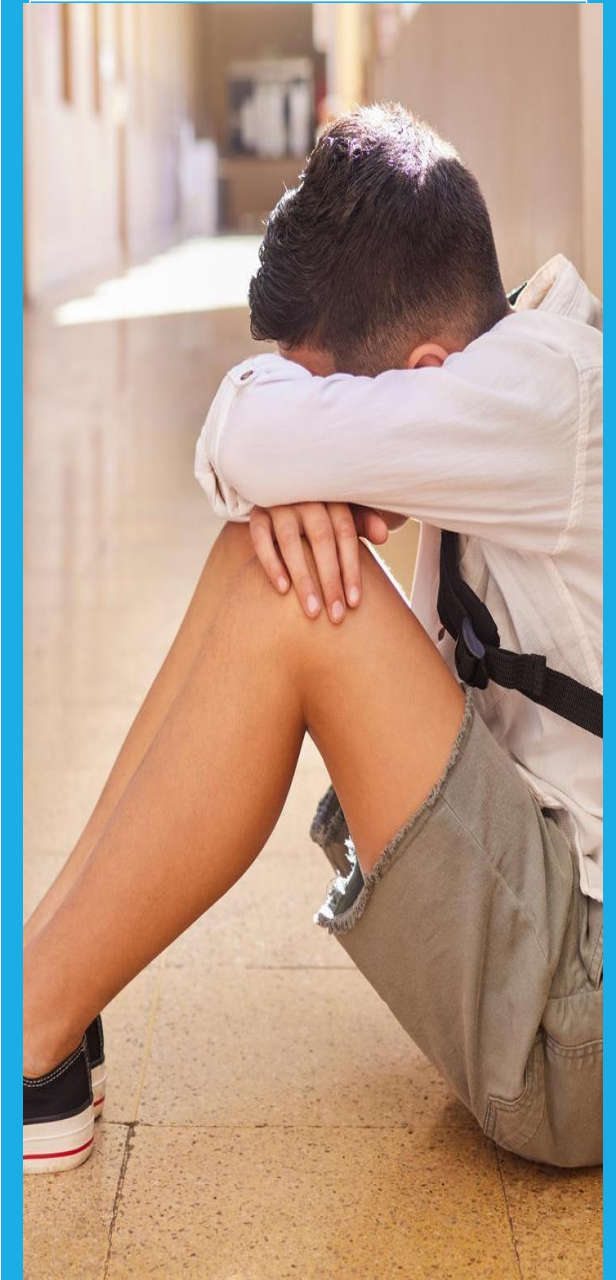
Προϊστάμενο του Τμήματος Εκπαιδευτικών Θεμάτων της οικείας Διεύθυνσης Εκπαίδευσης,

β) έναν (1) **Σύμβουλο Εκπαίδευσης της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης**, με τον αναπληρωτή του,

γ) έναν (1) **ψυχολόγο σχολικής μονάδας ή Κέντρου Διεπιστημονικής**

Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης με τον αναπληρωτή του και

δ) έναν (1) **κοινωνικό λειτουργό σχολικής μονάδας ή ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης** με τον αναπληρωτή του.

ΒΗΜΑ 1: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ Ε.ΒΙ.Ε.

- Συνάντηση/ενημέρωση με τους γονείς /κηδεμόνες που προέβησαν στην αναφορά περιστατικού Ε.ΒΙ.Ε.
- Συνάντηση με τον/την μαθητή/τρια που φέρεται να υπέστη Ενδοσχολική Βία και Εκφοβισμό
- Συνάντηση με τον/την μαθητή/τρια που άσκησε Ενδοσχολική Βία και Εκφοβισμό
- Συνάντηση με τους γονείς/κηδεμόνες του/της μαθητή/τριας που άσκησε Ενδοσχολική Βία και Εκφοβισμό
- Συνάντηση με τους ενισχυτές ή/και τους βοηθούς/συνεργούς εκείνων που άσκησαν Ενδοσχολική Βία και Εκφοβισμό
- Συνάντηση με τους γονείς/κηδεμόνες του ενισχυτή ή/και του βοηθού/συνεργού εκείνων που άσκησαν Ενδοσχολική Βία και Εκφοβισμό

ΒΗΜΑ 2: ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ

Σκοπός:

Συνεκτιμώντας τις πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί, ο Διευθυντής του σχολείου και ο αρμόδιος εκπαιδευτικός στην περίπτωση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ή ο Διευθυντής και ο Σύμβουλος Σχολικής Ζωής στην περίπτωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αποφασίζουν από κοινού την ενδεδειγμένη διαχείριση του περιστατικού, ανάλογα με το επίπεδο σοβαρότητάς του. Καλό είναι να λαμβάνεται υπόψη η συχνότητα και η/οι μορφή/μορφές της Ε.ΒΙ.Ε. σε σχέση με τις συνέπειες που έχει στον/τη μαθητή/τρια.

▪ **Ήπιο:**

- υποβιβαστικά ή κοροϊδευτικά σχόλια, σαρκασμός, ειρωνεία
- περιστασιακός κοινωνικός αποκλεισμός (π.χ. από παιχνίδια, ομάδες, προσκλήσεις σε πάρτι), που δεν έχουν συμβεί ποτέ ή σπάνια στο παρελθόν και είναι πολύ απίθανο να επαναληφθούν.

▪ **Μέτριο:**

- απειλές για τη σωματική ακεραιότητα,
- σωματική βία: σπρωξιές, κλωτσιές, δαγκωνιές, γροθιές, χαστούκια, τράβηγμα μαλλιών, τσιμπιές, κ.λπ.,
- λεκτική βία: βρισιές, κοροϊδευτικά σχόλια ή παρωνύμια (παρατσούκλια),
- έκφραση απειλών με σκοπό την ταπείνωση και τον εξευτελισμό χωρίς σεξουαλικά υπονοούμενα,
- διασπορά φημών,
- συκοφαντικά τοιχογραφήματα (graffiti),
- κλοπή προσωπικών αντικειμένων αξίας (π.χ. κινητό τηλέφωνο, μπουφάν, παπούτσια),
- ρατσιστικά σχόλια συστηματικά και/ή με πιο έντονο χαρακτήρα διακρίσεις στη βάση των θρησκευτικών πεποιθήσεων, της εθνοτικής καταγωγής, της φυλής, του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου, της έκφρασης ή των χαρακτηριστικών φύλου, της αναπηρίας, της κατάστασης υγείας,
- συστηματικός κοινωνικός αποκλεισμός,
- περιπτώσεις διαδικτυακής E.B.I.E., όπως απρεπή, προσβλητικά ή ενοχλητικά μηνύματα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, social media, σε ομαδικές συνομιλίες (chatting), δημιουργία ιστοσελίδων με σκοπό τη γελοιοποίηση, δημοσίευση στο διαδίκτυο ή τον διαμοιρασμό με άλλους/ες μη κολακευτικών φωτογραφιών, βίντεο ή σχεδίων χωρίς την έγκριση του ατόμου, διαδικτυακή παρακολούθηση (cyberstalking), διαδικτυακή έκθεση του ατόμου με προσωπικά του δεδομένα (doxing), κ.λπ.

▪ **Σοβαρό:**

- ρατσιστικά σχόλια, συστηματικά και/ή με πιο έντονο χαρακτήρα
- συστηματικές απειλές κατά της σωματικής ακεραιότητας,
- συστηματική σεξουαλική παρενόχληση,
- έστω και άπαξ (τουλάχιστον) πρόκληση σοβαρής σωματικής βλάβης (ανεξάρτητα από το εάν χρήζει ιατρικής φροντίδας),
- σεξουαλική βία,
- ομαδική βία,
- διαδικτυακή E.B.I.E.: απειλές κατά της ζωής, μη συναινετική προβολή προσωπικών στιγμών (π.χ. άσεμνων φωτογραφιών), συστηματική παρακολούθηση (cyberstalking), υποκλοπή λογαριασμού για οικονομική εξαπάτηση, παρέμβαση στον προσωπικό λογαριασμό κοινωνικής δικτύωσης, απόπειρες αποπλάνησης τύπου sexting ή grooming, προτροπή για αυτοκτονία.

ΒΗΜΑ 3: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ

- Η διμελής ομάδα των υπεύθυνων αποδεκτών αναφορών της σχολικής μονάδας αναλαμβάνει τη διαχείριση του κάθε περιστατικού, σε συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/η εκπαιδευτικό του τμήματος.
- Ανάλογα με τη σοβαρότητα του περιστατικού, ζητείται και **η συνδρομή του/της σχολικού ψυχολόγου ή/και κοινωνικού λειτουργού**. Σε περίπτωση Ενδοσχολικής Βίας και Εκφοβισμού σε βάρος μαθητή/τριας με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, στη διαχείριση του περιστατικού συμμετέχουν και οι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης της σχολικής μονάδας.
- Επισημαίνεται ότι **η Τετραμελής Ομάδα Δράσης** της αρμόδιας Διεύθυνσης Εκπαίδευσης **παρακολουθεί, επιβλέπει και συνεπικουρεί** τη σχολική μονάδα στον χειρισμό των περιστατικών, ιδιαίτερα εκείνων που έχουν αντίκτυπο στη σχολική και στην κοινωνική ζωή. Επιλαμβάνεται, επισταμένως και συστηματικά, αν παρατηρείται καθυστέρηση στον χειρισμό και την αντιμετώπιση σοβαρών περιστατικών Ε.ΒΙ.Ε. ή σημειώνεται αδυναμία επίλυσης του περιστατικού, επί του οποίου υπεβλήθη η αναφορά.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

1. Παιδαγωγική συνεδρίαση για την ενημέρωση και τη διαχείριση του περιστατικού.
2. Παρέμβαση σε ατομικό επίπεδο ανάλογα με τον/την εμπλεκόμενο/η μαθητή/τρια και τις ανάγκες του/της (π.χ. ενδυνάμωση του/της μαθητή/τριας, καλλιέργεια ενσυναίσθησης και εμπλουτισμός της οπτικής του άλλου, ενσυνειδητότητα κ.ά.).
3. Συνεργασία με τους γονείς των εμπλεκόμενων μαθητών/τριών.
4. Παρέμβαση σε επίπεδο τάξης.
 - Ρητή δέσμευση στην τήρηση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του σχολείου.
 - Δράσεις και προγράμματα ευαισθητοποίησης σε θέματα Ενδοσχολικής Βίας και Εκφοβισμού.
 - Ευαισθητοποίηση σε θέματα επίλυσης συγκρούσεων, ασκήσεων ενσυνειδητότητας κ.ά.
5. Παρέμβαση σε επίπεδο σχολείου.
 - Αυστηρή τήρηση της εφημερίας από τους/τις εκπαιδευτικούς (που να καλύπτει όλους τους χώρους του σχολείου).
 - Υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης και προαγωγής ψυχικής υγείας.
6. Συνεργασία με το αρμόδιο ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.
7. Συνεργασία με Ε.Δ.Υ. - παραπομπή στον/τη σχολικό ψυχολόγο ή/και κοινωνικό λειτουργό στην περίπτωση που ο/η μαθητής/τρια παρουσιάζει σωματικά συμπτώματα ή/και αλλαγές στη διάθεση και στη συμπεριφορά του/της.
8. Συνάντηση/επικοινωνία με τους γονείς για λήψη βοήθειας από υπηρεσία ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων (στην περίπτωση που ο/η σχολικός ψυχολόγος ή κοινωνικός λειτουργός κρίνει ότι χρειάζεται εξειδικευμένη υποστήριξη).

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Η περαιτέρω εξειδίκευση της πολιτικής πρόληψης, αξιολόγησης και παρέμβασης για περιστατικά Ε.ΒΙ.Ε. οδηγεί σε τέσσερα επίπεδα λήψης μέτρων σε:

1. Επίπεδο Σχολείου
2. Επίπεδο Εκπαιδευτικού
3. Επίπεδο Μαθητή/Μαθήτριας
4. Επίπεδο Γονέων/Κηδεμόνων

Μέτρα πρόληψης ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού **σε επίπεδο Σχολείου**

- ✓ Εκτίμηση κινδύνου Ενδοσχολικής Βίας και Εκφοβισμού
- ✓ Σχέδιο Δράσης πρόληψης φαινομένων ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού
- ✓ Κλίμα του Σχολείου
- ✓ Καλές Πρακτικές
- ✓ Σχολική διαμεσολάβηση ή διαμεσολάβηση συνομηλίκων
- ✓ Άνοιγμα των σχολείων και δημιουργία δικτύων συνεργασίας με δημόσιους φορείς που σχετίζονται με την ψυχική υγεία (πχ ΚΕΘΕΑ, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα, Νοσοκομεία Παιδών, κτλ.)

Μέτρα πρόληψης ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού **σε επίπεδο Εκπαιδευτικού**

- ✓ Μέντορες εκπαιδευτικοί με κατάρτιση και εμπειρία στη διαχείριση περιστατικών Ε.ΒΙ.Ε
- ✓ Ανάδειξη κοινωνικών θεμάτων - εφαρμογή βιωματικών δραστηριοτήτων
- ✓ Διαχείριση τάξης βάσει των αρχών της ισότητας, του σεβασμού, της αλληλεγγύης και της αποδοχής στη διαφορετικότητα
- ✓ Ενθάρρυνση της συνεργατικής μάθησης
- ✓ Δημιουργία κλίματος επικοινωνίας, εμπιστοσύνης και ασφάλειας με τους μαθητές/τριες.
- ✓ «Κουτί Επικοινωνίας»
- ✓ Στήριξη ευάλωτων μαθητών/τριών
- ✓ Συχνή επικοινωνία με τους γονείς/κηδεμόνες για την στήριξη ευάλωτων μαθητών/τριών

Μέτρα πρόληψης ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού **σε επίπεδο μαθητή/τριας**

Στα μέτρα πρόληψης φαινομένων E.BI.E. σε επίπεδο μαθητή/τριας, κρίνεται απαραίτητη η ενεργή συμμετοχή μαθητών/τριών (Antonίου & Karteris, 2017):

- ✓ Στα κοινωνικά δρώμενα της σχολικής μονάδας, καθώς και στα μαθητικά συμβούλια, με στόχο τη βελτίωση του σχολικού κλίματος
- ✓ Στα προγράμματα και στις εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης
- ✓ Στην κατάρτιση του Σχεδίου Δράσης της σχολικής μονάδας
- ✓ Σε προγράμματα συμβουλευτικής συνομηλίκων στα οποία εκπαιδεύονται μαθητές/τριες να βοηθούν τους συμμαθητές/τριές τους
- ✓ Στη στήριξη των συμμαθητών/τριών τους που έχουν υποστεί E.BI.E.
- ✓ Σε δράσεις καλλιέργειας κοινωνικών δεξιοτήτων

Μέτρα πρόληψης ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού **σε επίπεδο γονέων/κηδεμόνων**

- ✓ Τακτική επικοινωνία και συνεργασία σχολείου/οικογένειας για τον σχεδιασμό δράσεων.
- ✓ Εκπαίδευση – επιμόρφωση των γονέων/κηδεμόνων στην ευαισθητοποίηση και τη διαχείριση της συμπεριφοράς.
- ✓ Συμβουλευτική στους γονείς/κηδεμόνες των μαθητών/τριών που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο στο να εμπλακούν σε περιστατικά Ε.ΒΙ.Ε.
- ✓ Συμμετοχή εκπροσώπων του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων σε επιτροπές και σε συνδιοργάνωση εκδηλώσεων-δράσεων του σχολείου.

... το μέλλον της βίας εξαρτάται από το παρόν

«Προσεύχομαι να γίνουν οι εκφοβιστές καλύτεροι άνθρωποι, αλλά θυμώνω όταν οι φίλες μου δεν μου συμπαραστέκονται. Απλά κάθονται εκεί και γελούν» (Μαθήτρια 15 ετών)

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας!